

Fiscaal Juridische Actualiteiten

Informatiebulletin over de eigen woning en inkomensvoorzieningen

Nummer 246 – december 2023

Inhoud

Fiscaal Juridische Signalen

- Fiscale en sociale cijfers 2024 1
- Eén op de zes huishoudens met hypotheek leent bij familie 2
- Aanwijzing buitenlandse pensioenregeling vervalt niet met de invoering van de WTP 2

Vraag van de maand

- Fiscaal partnerschap en onbepaald partnerpensioen 3

Wetgeving en beleid

- Voortgang pakket Belastingplan 2024 4

Standpunten kennisgroepen Belastingdienst

- Overzicht 5
- Partners met twee woningen 5
- Stuiten 30-jaarstermijn bestaande eigenwoningschuld 6

Jurisprudentie

- Woning die niet wordt betrokken valt in box 3, heffing nihil 7
 - Boeterente bij oversluiten eigenwoningschuld aftrekbaar voor zover zakelijk 7
 - Uitkering stamrecht aan inwoner VS belast in Nederland 9
 - Verminderen van pensioen in eigen beheer is nietig 9
-

Fiscaal Juridische Signalen

Fiscale en sociale cijfers 2024

[Ministerie van Financiën nieuwsbericht 20 december 2023](#)

Het ministerie van Financiën heeft de fiscale cijfers voor 2023 gepubliceerd. Eerder [publiceerde](#) het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid al de sociale cijfers voor 2024. Aan de hand daarvan hebben wij het overzicht 'Fiscale en sociale cijfers 2024' opgesteld.

Op 20 december 2023 heeft het ministerie van Financiën een overzicht van de belangrijkste fiscale wijzigingen per 1 januari 2024 gepubliceerd. Wij hebben een overzicht gemaakt met de fiscale en sociale cijfers zoals die vanaf 1 januari 2024 van toepassing zijn. Dit overzicht treft u als bijlage bij deze nieuwsbrief aan.

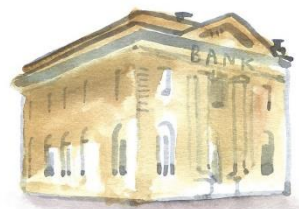
Eén op de zes huishoudens met hypotheek leent bij familie

DNB-onderzoekers concluderen dat veel huishoudens met een hypotheek een familiebankhypotheek hebben. Ongeveer 18% hiervan zit boven de Nibudnorm.

[Nieuwsbericht DNB 7 december 2023](#)

Twee economen van DNB hebben onderzoek gedaan naar de familiebankhypotheek, het lenen bij familie of vrienden voor de eigen woning. Dit zijn hun belangrijkste conclusies:

1. Een op de zes huishoudens met een hypotheek heeft (deels) een familielening. Het gaat om 645.000 huishoudens (2020).
2. De totale waarde van de familiehypotheken bedraagt € 70 miljard (2020). Dat is ongeveer 10% van de totale hypotheekschulden voor eigen woningen.
3. Familiebank-hypotheken komen relatief veel voor bij directeuren-groootaandeelhouders.
4. Huishoudens met een familiebank-hypotheek hebben hogere schulden, duurdere woningen en hogere LTV's. Deze huishoudens zijn vermogender en hebben ouders die vermogender zijn.
5. Een op de vijf huishoudens met een familiebankhypotheek heeft een hogere financieringslast dan de maximaal toegestane [Nibudnorm](#).
6. Het totale gebruik van familiehypotheken kan een prijsopdrijvend effect hebben op de woningprijzen.
7. Het gebruik van de familiebankhypotheek kan tot onbedoelde belastingvoordelen leiden.

Belang voor de praktijk

De familiebank is eerder al in het rapport [IBO vermogensverdeling](#) uit 2022 aangemerkt als een 'opmerkelijke fiscale belastingconstructie' (p. 86-87). De algemene verwachting was dat tegen de familiebank wettelijke maatregelen zouden worden getroffen. Tot nu toe zijn die uitgebleven. Hoewel dit onderzoek van DNB veel tongen losmaakt, verwachten wij niet dat de overheid op korte termijn maatregelen treft tegen de familiebank. Eerlijk is eerlijk: er zijn ook wel belangrijkere zaken te regelen.

Aanwijzing buitenlandse pensioenregeling vervalt niet met de invoering van de WTP

Het Centraal Aanspreekpunt Pensioenen van de Belastingdienst publiceert op 20 november 2023 het standpunt dat de aanwijzing van een niet-EU/EER pensioenregeling niet vervalt door inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen.

[Centraal Aanspreekpunt Pensioenen Belastingdienst 20 november 2023, V&A 23-018](#)

Voor pensioenregelingen van werknemers die in Nederland zijn tewerkgesteld vanuit een niet- EU/EER-land, welke regelingen vóór 1 juli 2023 zijn aangewezen op basis van onderdeel 2.2.2 en bijlage II van het [besluit van 9 oktober 2015, Internationale aspecten van pensioenen en stamrechten \(Stcrt. 2015, 36798\)](#), geldt de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen ([Wtp](#)) niet als een relevante wijziging van de Nederlandse wet- en regelgeving. De aanwijzing van een dergelijke buitenlandse regeling vervalt niet van rechtswege door de inwerkingtreding van de [Wtp](#). Het indienen van een nieuw aanwijsverzoek is dan ook niet nodig.

Belang voor de praktijk

Inkomende werknemers, zoals expats, willen vaak de buitenlandse pensioenregeling voortzetten in de periode dat ze in Nederland belastingplichtig zijn. Meestal voldoet een dergelijke pensioenregeling niet aan de bepalingen van de [Wet LB 1964](#) en moet deze regeling worden aangewezen, waarmee de pensioenregeling fiscaal erkend wordt en onder voorwaarden fiscaal gefacilieerd kan worden voortgezet.

In onderdeel 2.2.2 van het [besluit van 9 oktober 2015, Internationale aspecten van pensioenen en stamrechten \(Stcrt. 2015, 36798\)](#) verleent de Staatssecretaris van Financiën aan de inspecteur de bevoegdheid om pensioenregelingen van werknemers, die uit een staat komen buiten de EU/EER en tijdelijk in Nederland worden tewerkgesteld, aan te wijzen. Volgens het besluit is een aanwijzing van kracht tot het moment waarop een relevante wijziging van de Nederlandse fiscale wet- of regelgeving plaatsvindt. In die situatie vervalt de aanwijzing van rechtswege, eventueel na afloop van een periode van overgangsrecht.

De inwerkingtreding van de [Wtp](#) is zo'n wijziging. Hoewel het pensioenstelsel wijzigt van een stelsel met name gebaseerd op de omvang van pensioenuitkeringen naar een stelsel gebaseerd op premie-inleg, wijzigt de pensioendoelstelling niet. Deze blijft 75% van het gemiddelde loon in 40 opbouwjaren. Daarom vervallen bestaande aanwijzingen van niet-EU/EER pensioenregelingen niet.

Voor EU/EER-tewerkstellingen vervalt de aanwijzing bij een relevante wijziging van de Nederlandse fiscale wet- of regelgeving niet van rechtswege. Een standpunt van het Centraal Aanspreekpunt Pensioenen is om die reden niet nodig voor EU/EER-tewerkstellingen

Vraag van de maand

Fiscaal partnerschap en onbepaald partnerpensioen

Vraag

Ik woon samen met mijn vriend in een huurwoning. We hebben nog geen kinderen en voorlopig zijn we nog niet van plan een samenlevingscontract te sluiten. Mijn pensioenregeling kent een onbepaald partnersysteem. Mocht ik overlijden, dan krijgt mijn vriend een nabestaandenpensioen. Worden wij aangemerkt als fiscaal partner?

Antwoord

Het algemene fiscale partnerbegrip is neergelegd in [art. 5a AWR](#). In [art. 1.2 Wet IB 2001](#) wordt dit partnerbegrip uitgebreid en beperkt. Volgens deze twee bepalingen worden voor de inkomstenbelastingheffing ongehuwd samenwonenden onder andere als fiscaal partner aangemerkt als zij op hetzelfde adres bij de gemeente staan ingeschreven en aan minimaal één van de volgende voorwaarden voldoen:

- De ongehuwd samenwonenden hebben samen een notarieel samenlevingscontract. Ze moeten dan allebei meerderjarig zijn.
- De ongehuwd samenwonenden hebben samen een kind.
- Een van de ongehuwd samenwonenden heeft een kind en de ander heeft dit kind erkend.
- De ongehuwd samenwonenden hebben samen een eigen woning die het hoofdverblijf is.
- De ongehuwd samenwonenden waren in het voorafgaande kalenderjaar reeds elkaars fiscaal partners
- Een van de ongehuwd samenwonenden is voor de toepassing van een pensioenregeling als partner van de ander aangemeld.

Je geeft aan dat voor jouw pensioenregeling het onbepaald partnersysteem geldt. De deelnemer hoeft zijn of haar partner in zo'n regeling niet aan te melden voor het partnerpensioen. De uitvoerder controleert pas bij scheiding, overlijden of op de pensioendatum of een aanwezige partner in aanmerking komt voor het partnerpensioen.

In een recent gepubliceerd standpunt ([KG:202:2023:42](#)) geeft de Belastingdienst aan dat als een partner niet met naam is aangemeld bij de pensioenuitvoerder, niet wordt voldaan aan de eis zoals genoemd in [art. 1.2 lid 1 onderdeel c Wet IB 2001](#), dat de partner moet zijn aangemeld voor de pensioenregeling. De wetgever heeft dit bewust als eis in de wet opgenomen, omdat het fiscaal partnerschap moet kunnen worden vastgesteld aan de hand van objectieve criteria. De partner is bij een onbepaald partnersysteem niet bekend bij de pensioenuitvoerder met NAW-gegevens. Daarom is niet aan de hand van een objectief criterium vast te stellen of sprake is van fiscaal partnerschap. Eerder

was een standpunt van soortgelijke strekking al ingenomen in een Vraag-en Antwoord ([V&A 11-028, 17 december 2015](#)).

Belang voor de praktijk

Sommige uitvoerders kennen een variant van het onbepaalde partnersysteem waarbij de partner wél kan worden aangemeld. Dan zijn de NAW-gegevens van de partner bij de uitvoerder bekend en is wel sprake van fiscaal partnerschap. Stel dat beide partners een pensioenregeling hebben en er in één pensioenregeling sprake is van een regeling met bepaalde partner en de andere een onbepaalde partner, dan is wederzijds sprake van fiscaal partnerschap.

Als is voldaan aan het begrip partner voor de pensioenregeling, is vaak ook al op andere gronden sprake van fiscaal partnerschap. Bij veel uitvoerders wordt de eis gesteld dat om in aanmerking te komen voor partnerpensioen sprake moet zijn van een samenlevingscontract. Daarmee wordt dan al voldaan aan de voorwaarden van [art.5a lid 1 letter b AWR](#) om als fiscaal partner te worden aangemerkt.

Wetgeving en Beleid

Voortgang pakket Belastingplan 2024

De Eerste Kamer heeft op 19 december 2023 ingestemd met het pakket Belastingplan 2024.

[Pakket Belastingplan 2024 c.a. \(Eerste Kamer\)](#)

Het pakket Belastingplan 2024 bestaat uit meerdere wetsvoorstellen, waarvan het Belastingplan 2024 ([Kamerstuk 36 418](#)) en Overige fiscale maatregelen 2024 ([Kamerstuk 36 420](#)) voor onze branche het belangrijkste zijn. In eerdere nieuwsbrieven zijn wij hierop ingegaan. De Eerste Kamer behandelt de [Fiscale verzamelwet 2024](#) en de [Wet minimumbelasting 2024](#) gezamenlijk met de wetsvoorstellen uit het pakket Belastingplan 2024.

Op 19 december 2023 heeft de Eerste Kamer met deze wetsvoorstellen ingestemd. De maatregelen die voor het belastingjaar 2024 gepland stonden, kunnen daarmee op 1 januari aanstaande ingaan.

Belang voor de praktijk

In de [Nota naar aanleiding van het tweede verslag](#) van 1 december 2023 wordt opgemerkt dat de eigenwoningregeling in 2027 integraal wordt geëvalueerd. Dat lijkt ons een nutteloze actie. Met de vorige evaluatie (2019) is helemaal niets gedaan. Omdat de conclusies uit die evaluatie nog volledig actueel zijn, doet de overheid er beter aan die evaluatie uit de la te pakken en ermee aan de slag te gaan in plaats van opnieuw geld uit te geven aan een evaluatie waarvan de conclusies al bij voorbaat vaststaan. Dit zijn de rapporten uit 2019:

- [Evaluatierapport SEO](#)
- [Evaluatierapport Panteia](#)

Inflatieneutrale belastingheffing

In tijden van hoge inflatie, zoals nu, komt – terecht – de roep om inflatieneutrale belastingheffing naar voren. Net als nu speelde in de jaren 70 van de vorige eeuw deze discussie ook. In het rapport Hofstra (Inflatieneutrale belastingheffing, 's-Gravenhage, Staatsuitgeverij 1978) zijn daartoe voorstellen gedaan. De voorstellen uit het rapport Hofstra zijn uiteindelijk niet ingevoerd. Het is naar onze mening echter wél op zijn plaats om bij de vormgeving van een nieuwe box 3-heffing rekening te houden met de inflatie. Zo zou een deel van de rentevergoeding gezien moeten worden als een compensatie voor koopkrachtverlies en onbelast moeten blijven. Natuurlijk compliceert dit de belastingheffing, maar bij een rechtvaardige belastingheffing – waar toch naar gestreefd wordt – past het niet inflatie te negeren en elke waardestijging in de heffing te betrekken. Dat is uiteraard een mening. In twee brieven van het (demissionaire) kabinet wordt wel duidelijk dat de overheid nog niet zo ver is. Of beter gezegd: eventuele voorstellen daartoe lijken bij voorbaat te worden weggewuifd. Zie hierover ook [Kamerstukken II 2022/23, 36 202, nr. AC](#) en [Kamerstukken II 2022/23, 32 140, nr. 139](#). Zie verder ook het eerder dit jaar verschenen IMF-rapport over belastingheffing en inflatie ([IMF Working Papers 23/18](#)).

Standpunten kennisgroepen Belastingdienst

In deze rubriek maken wij melding van een aantal standpunten dat de Belastingdienst recent heeft gepubliceerd. Onze focus ligt daarbij vooral op de onderwerpen eigen woning, bank- en verzekeringsproducten en pensioen.

datum	kennisgroep	omschrijving	link	trefwoord(en)
01-12-2023	IB niet-winst	Fiscaal partnerschap onbepaalde partner pensioenregeling	KG:202:2023:43	Fiscaal partnerschap Pensioen
07-12-2023	OZ	Stuiten 30-jaars termijn bij aflossen leningdeel bestaande EWS	KG:051:2023:17	30-jaars termijn Aflossen Bestaande EWS
07-12-2023	OZ	Hoofdverblijf niet duurzaam gescheiden fiscale partners met twee woningen	KG:051:2023:18	Hoofdverblijf Fiscale partner
07-12-2023	OZ	Uitzendregeling en twee hoofdverblijven bij fiscale partners	KG:051:2023:19	Uitzendregeling Fiscale partner Hoofdverblijf
14-12-2023	VP - Ass.Bel.	Aftrekbaarheid bemiddelingskosten direct ingaande lijfrente	KG:070:2023:21	Bemiddelingskosten Lijfrente Aftrekbare kosten

Partners met twee woningen

De Belastingdienst neemt het standpunt in dat twee partners met twee woningen/hoofdverblijven moeten kiezen welke woning de eigen woning in box 1 is. Kiezen zij niet dan vallen beide woningen in box 3.

[Kennisgroep onroerende zaken 7 december 2023, KG:051:2023:18](#)

De Kennisgroep onroerende zaken van de Belastingdienst heeft een standpunt ingenomen over de volgende situatie:

1. Twee fiscale partners leven niet duurzaam gescheiden.
2. Zij hebben twee woningen in eigendom.
3. De ene partner heeft feitelijk zijn hoofdverblijf in de ene woning; de andere partner heeft feitelijk zijn hoofdverblijf in de andere woning.
4. Beide partners doen aangifte inkomstenbelasting waarbij zij beiden hun woning als hoofdverblijf, dus als eigen woning, aanmerken.

De vraag die in dit standpunt centraal staat, is of dit mag. De Belastingdienst geeft aan dat dit niet kan. Fiscale partners kunnen maar één eigen woning/hoofdverblijf hebben. In hun aangifte moeten zij kiezen welke woning de eigen woning/hoofdverblijf is. Kiezen zij niet, dan vallen beide woningen in box 3.

NB: Als fiscale partners beiden een andere woning als hoofdverblijf in hun aangifte aangeven, hanteert de Belastingdienst voor de heffing van inkomstenbelasting een praktisch uitgangspunt. De aangifte die als eerste bij de Belastingdienst binnenkomt, is doorslaggevend voor de keuze. De keuze kan overigens ieder jaar opnieuw worden bepaald.

Belang voor de praktijk

De Belastingdienst baseert dit standpunt op [art. 3.111 lid 8 en 9 Wet IB 2001](#). De wet is op dit punt volkomen duidelijk. Het standpunt is daar volledig mee in overeenstemming. Toch is met dit standpunt wel iets merkwaardigs aan de hand. De Belastingdienst heeft het namelijk over twee partners die niet duurzaam gescheiden leven (ad 1), maar gelijktijdig zegt de Belastingdienst dat beide partners in een

andere woning hun hoofdverblijf hebben (ad 3). Naar onze mening is dat in tegenspraak met elkaar:

- Of de fiscale partners wonen beide in een andere woning; dan leven ze duurzaam gescheiden;
- Of ze wonen samen in dezelfde woning; dan leven ze niet duurzaam gescheiden.

In het eerste geval moeten partners kiezen welke woning de eigen woning/hoofdverblijf is. In het tweede geval is die keuze er niet. De tweede woning is dan geen hoofdverblijf maar bijvoorbeeld een vakantiewoning.

Relevant in dit kader is ook het begrip fiscale partner. Gehuwden zijn altijd elkaars fiscale partner, ook als zij gescheiden leven. Gehuwden zijn geen fiscale partners meer als (1) zij beiden op een ander adres staan ingeschreven in de basisadministratie én (2) er een verzoek tot echtscheiding/scheiding van tafel en bed is ingediend ([art. 5a lid 4 AWR](#)). Voor samenwoners geldt dat zij geen fiscaal partner meer zijn als zij niet meer op hetzelfde adres in de basisregistratie zijn geregistreerd.

Stuiten 30-jaarstermijn bestaande eigenwoningschuld

De Belastingdienst heeft op 7 december 2023 een standpunt gepubliceerd over de toepassing van het overgangsrecht van art. 10bis.10 Wet IB 2001 in het geval een bestaande eigenwoningschuld deels wordt afgelost.

[Kennisgroep onroerende zaken 7 december 2023, KG:051:2023:17](#)

[Art. 10bis.10 Wet IB 2001](#) bepaalt dat de hypotheekrente van een bestaande eigenwoningschuld in de zin van [art. 10bis.1 Wet IB 2001](#) maximaal dertig jaar aftrekbaar is. De termijn van dertig jaar start op het moment dat de bestaande eigenwoningschuld is aangegaan. De 30-jaarstermijn eindigt op het tijdstip dat de gehele schuld is afgelost.

Naar aanleiding van dit overgangsrecht is de vraag gesteld hoe het zit met de periode van 30 jaar als slechts een leningdeel van de bestaande eigenwoningschuld wordt afgelost. Loopt de 30-jaarstermijn door voor de totale schuld of wordt de 30-jaarstermijn van het afgeloste leningdeel van de schuld gestuit?

Met een verwijzing naar de parlementaire geschiedenis geeft de kennisgroep aan dat de wetgever heeft gekozen voor een brede uitleg van het begrip gehele schuld. De 30-jaarstermijn wordt pas gestuit als de oorspronkelijke omvang van de hoofdsom geheel is afgelost.

Belang voor de praktijk

Gezien de wettekst en de parlementaire geschiedenis is het antwoord van de kennisgroep niet verrassend te noemen. Het is wel goed te beseffen dat het antwoord ziet op de situatie waarin een belastingplichtige bij de verwerving of verbouwing van een eigen woning tegelijkertijd een uit meerdere leningdelen opgebouwde (bestaande) eigenwoningschuld is aangegaan. De uitwerking is anders als er sprake is van een bestaande eigenwoningschuld aangegaan ter verwerving van een woning en een op een later tijdstip aangegane bestaande eigenwoningschuld (bijvoorbeeld voor een verbouwing). Ook in dat geval zijn er twee leningdelen maar wordt bij aflossing van één van deze leningdelen de 30-jaarstermijn van dat deel volledig gestuit.

Jurisprudentie

Woning die niet wordt betrokken valt in box 3, heffing nihil

Rechtbank Zeeland-West-Brabant oordeelt dat een woning niet als eigen woning kan worden aangemerkt, omdat de bewoner de woning niet betrokken heeft en geen sprake was van nieuwbouw of verbouw.

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant 10 november 2023, ECLI:NL:RBZWB:2023:7855](#)

Een man koopt in 2011 samen met zijn vrouw een nieuwbouwappartement, dat in 2013 wordt opgeleverd. Het appartement is gemeubileerd en rolstoelvriendelijk uitgevoerd. Het echtpaar verhuist echter niet naar de woning, vanwege de ontoereikende medische voorzieningen in de buurt van de nieuwe woonplaats. Ze blijven in Duitsland wonen en verhuren het appartement niet. Na het overlijden van de echtgenote in 2020 verhuist de man naar het appartement. Al die jaren stond de woning hem voor eigen gebruik ter beschikking. De woning moet volgens de man daarom als eigen woning worden beschouwd in de zin van [art. 3.111 Wet IB 2001](#). De inspecteur weigert de renteaftrek in box 1 en meent dat de woning behoort tot box 3 tot het moment dat de man de woning daadwerkelijk betreft. In geschil zijn de aanslagen over 2017 en 2018.

De rechtbank stelt vast dat de woning tot 2020 niet is betrokken en dat geen sprake was van verbouw of aanbouw. Het appartement kwalificeert daarom niet als eigen woning in de zin van [art. 3.111 lid 3 Wet IB 2001](#) en behoort in 2017 en 2018 tot de rendementsgrondslag van box 3. De inspecteur heeft volgens de rechtbank de woning daarentegen niet naar de juiste waarde gerekend tot het inkomen uit sparen en beleggen. In dit geval moet rechtsherstel worden geboden rekening houdend met [Kerstarrest \(Hoge Raad 24 december 2024, ECLI:NL:HR:2021:1963\)](#). De rechtbank laat bij de bepaling daarvan de niet gerealiseerde waardestijging van het appartement buiten beschouwing en stelt dat alleen het werkelijk rendement in de box 3-heffing moet worden betrokken. Nu dat rendement in 2017 en 2018 nihil is, is de box 3-heffing ook nihil.

Belang voor de praktijk

Een woning, die niet als hoofdverblijf betrokken wordt, wordt toch als eigen woning aangemerkt als de belastingplichtige aantoont dat de woning leeg staat of in aanbouw is en uitsluitend bestemd is om in het kalenderjaar of in één van de daaropvolgende drie jaren hem als eigen woning ter beschikking te staan. [Art. 3.111 lid 3 Wet IB 2001](#) ziet op de situatie waarin een woning is gekocht, maar deze nog niet kan worden betrokken omdat deze nog moet worden verbouwd of nog in aanbouw is. Renteaftrek is mogelijk op voorwaarde dat de woning leegstaat en geen andere bestemming, zelfs niet tijdelijk, heeft dan om op korte termijn als eigen woning te gaan dienen. Kan de woning niet als eigen woning worden aangemerkt, dan behoort deze tot box 3. Dat brengt echter niet zonder meer mee dat box 3-heffing aan de orde is.

Boeterente bij oversluiten eigenwoningschuld aftrekbaar voor zover zakelijk

De Hoge Raad oordeelt dat boeterente betaald bij het oversluiten van een lening, aangegaan voor financiering van een eigen woning, aftrekbaar is voor zover die boeterente zakelijk is.

[Hoge Raad 17 november 2023, ECLI:NL:HR:2023:1570](#)

Een dga heeft zijn eigen woning gefinancierd met een lening van bij zijn eigen BV. De lening is aangegaan op 1 januari 2012 met een looptijd van 30 jaar en een rente van 7,9%. In de overeenkomst van geldlening is bepaald dat bij een (gedeeltelijke) vervroegde aflossing boeterente verschuldigd is. In 2016 lost hij € 25.000 af en gaat hij vervolgens een nieuwe lening aan bij de eigen BV tegen een lager rentepercentage. Ter zake van de aflossing brengt de BV een boeterente in rekening van ruim

€ 34.000. De man trekt de betaalde boeterente af bij zijn aangifte inkomstenbelasting. De Belastingdienst weigert de aftrek en corrigeert de aangifte. De man is het hier niet mee eens en legt de zaak voor aan de rechter.

Hof Den Haag ([ECLI:NL:GHDHA:2022:2051](#)) oordeelt in eerste instantie dat de betaalde boeterente bij de aanslagoplegging inkomstenbelasting voor het jaar 2016 terecht buiten aanmerking is gelaten. De rechter concludeert dat er geen sprake is van aflossing van een schuld omdat de man gelet op de leningsvoorwaarden en de omstandigheden zelfstandig invulling kon geven aan die voorwaarden. Er is in de ogen van het hof dan ook niet sprake van boeterente maar van vooruitbetaalde rente in de zin van [art. 3.120 lid 3 letter a, Wet IB 2001](#).

In het arrest geeft de Hoge Raad aan dat boeterente die is betaald bij het oversluiten van een eigenwoningschuld aftrekbaar is voor zover die boeterente zakelijk is (in 2017 gecodificeerd bestaand beleid in [art. 3.119a lid 9 Wet IB 2001](#)). De enkele omstandigheid dat de man vervroegd heeft afgelost om door betaling van de boeterente een fiscaal voordeel te behalen, brengt volgens de Hoge Raad niet mee dat die rente is aan te merken als vooruitbetaalde rente. De uitspraak van het Hof kan dan ook niet in stand blijven.

Omdat er echter onduidelijkheid bestaat over de vraag of er feitelijk sprake is geweest van oversluiten verwijst de Hoge Raad de zaak naar Hof Amsterdam voor een hernieuwde beoordeling van het feitencomplex.

Belang voor de praktijk

De aftrekbare kosten met de eigen woning zijn opgenomen in [art. 3.120](#) en [art. 3.120a](#) Wet IB 2001. Vooropgesteld dat de schuld voldoet aan de voorwaarden van [art. 3.119a](#) Wet IB 2001 is de betaalde rente, boeterente en onder voorwaarden de vooruitbetaalde rente aftrekbaar. De term boeterente is wellicht enigszins misleidend. Het betreft namelijk niet een 'echte' boete maar de contante waarde van de nog te betalen rente over de nog resterende looptijd van de lening. In de praktijk komt het wel voor dat de boeterente bij de oversluiting wordt meegefinancierd. Alsdan is de rente over de meegefinancierde boeterente niet aftrekbaar omdat het betreffende leningdeel niet voldoet aan de eisen gesteld in [art. 3.119a lid 9](#) Wet IB 2001.

Wil vooruitbetaalde rente aftrekbaar zijn bij de aangifte inkomstenbelasting moet worden voldaan aan de eisen van [art. 3.120 lid 3 en 4](#) Wet IB 2001. Vooruitbetaalde rente is echter niet onbeperkt aftrekbaar. Alleen de rente die betrekking heeft op tijdvakken die niet later eindigen dan zes maanden na afloop van het kalenderjaar van betalen is aftrekbaar.

In bovenstaande zaak heeft het Hof Amsterdam de taak gekregen om te onderzoeken of er daadwerkelijk sprake is geweest van aflossen en oversluiten van de eigen woningschuld. Als deze vraag bevestigend wordt beantwoord moet vervolgens onderzocht worden of de in rekening gebrachte en betaalde boeterente ook zakelijk is. Gezien de verhouding tussen de betaalde boeterente en de gedane aflossingen zijn wij zeer benieuwd naar de uitkomst van het onderzoek.

Het mag duidelijk zijn dat er in geval van het oversluiten van een eigenwoningschuld bij professionele geldverstrekkers niet snel discussie zal ontstaan over daadwerkelijke aflossing en de zakelijkheid van de in rekening gebrachte boeterente.

Uitkeringen stamrecht aan inwoner VS belast in Nederland

Rechtbank Den Haag oordeelt op basis van de voorgelegde feiten dat het heffingsrecht over de uitkeringen uit een stamrecht aan een inwoner van de VS in dit geval volgens de verdragsbepalingen toekomt aan Nederland.

[Rechtbank Den Haag 6 juni 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:8461](#)

Een man heeft in 2007 zijn ontslagvergoeding ondergebracht in een stamrecht-BV. In februari 2017 emigreert hij naar de Verenigde Staten en ontvangt vanaf dat moment stamrechtuitkeringen uit zijn in Nederland gevestigde BV. In 2017 ontvangt hij een bedrag van € 1.672.248 uit de BV en in 2018 € 1.463.217. De man is van mening dat de heffing over deze uitkeringen is toegewezen aan de VS en geeft de bedragen niet op als belast inkomen in zijn aangifte inkomstenbelasting in Nederland. Volgens hem vallen de uitkeringen onder het pensioenartikel van het verdrag. De inspecteur is het daar niet mee eens en betreft beide

bedragen in de aanslagen 2017 respectievelijk 2018. Bovendien brengt hij daar boven op belastingrente in rekening van € 99.455 respectievelijk € 56.705.

In de procedure voor de rechtbank bepleit de man dat een deel ter grootte van 52% van de stamrechtuitkeringen kan worden aangemerkt als 'pensioen en andere soortgelijke beloningen' in de zin van [art. 19 lid 1 Verdrag](#). Hij baseert dit op het feit dat dat 52% (€ 1.420.641) van de totale waarde van de ontslagvergoeding (€ 2.730.153) was bestemd om te dienen als overbrugging tot zijn pensioen. Ter onderbouwing hiervan verwijst hij naar notities uit de tijd dat er over de ontslagvergoeding met zijn toenmalige werkgever werd onderhandeld. De rechtbank meent dat aan de hand van de door de man overlegde bewijsstukken niet voldoende aannemelijk is gemaakt dat de vergoeding (ten dele) had gestrekt te voorzien in een overbrugging tot het pensioen. Ook het feit dat de man ten tijde van zijn vertrek nog vijftien dienstjaren had te gaan, en de gehele ontslagvergoeding in een tijdsbestek van twee jaar in de vorm van stamrechten is uitgekeerd, duiden er volgens de rechtbank op dat geen sprake was van een overbrugging. De rechtbank stelt de inspecteur in het gelijk.

Belang voor de praktijk

Normaal gesproken vallen de uitkeringen uit een goudenhanddrukstamrecht helemaal niet onder het pensioenartikel, maar onder het verdragsartikel over niet-zelfstandige arbeid. Hier zou dat dan zijn [art. 16 Verdrag](#). Alleen als de ontslagvergoeding is afgestemd op en ertoe strekt te voorzien in de behoefte aan levensonderhoud vanaf de datum van beëindiging van de dienstbetrekking tot het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd ('overbruggingspensioen') kan sprake zijn van toepassing van het pensioenartikel van [art 19 lid 1 Verdrag](#). Hetzelfde geldt als de ontslagvergoeding is toegekend ter verbetering van onvoldoende pensioenrechten.

Verminderen van pensioen in eigen beheer is nietig

De Hoge Raad oordeelt dat art. 8c Pensioen- en Spaarfondsenwet (PSW) meebrengt dat de vermindering van de pensioenopbouw in eigen beheer nietig is en genegeerd moet worden bij de verevening ervan.

[Hoge Raad 17 november 2023, ECLI:NL:HR:2023:1596](#)

Partijen zijn in 1992 onder huwelijkse voorwaarden met elkaar gehuwd en in 2014 wordt de echtscheiding uitgesproken. De man en de vrouw verschillen onder meer van inzicht over de wijze van verevening van het door de man in eigen beheer opgebouwde pensioen. De man heeft in eigen beheer pensioen opgebouwd bij zijn holdingmaatschappij, maar dit bleek in 2004 niet meer betaalbaar. Hij past de pensioenovereenkomst aan, waarna niet alleen vanaf dat moment geen verdere opbouw meer plaatsvindt maar tevens de reeds opgebouwde aanspraak wordt verminderd tot het bedrag van de

opgebouwde reserve. De vrouw is in deze aanpassing van de pensioenovereenkomst niet gekend en voelt zich bedrogen.

De Hoge Raad stelt vast dat [art. 8c PSW](#) dient om te voorkomen dat opgebouwde pensioenaanspraken kunnen worden verminderd. De wijziging van de pensioenovereenkomst in 2004 bracht naast staking van verdere opbouw mee dat de aanspraak werd verminderd. Die wijziging is op grond van [art. 8c lid 3 PSW](#) nietig, zodat het te verevenen ouderdomspensioen moet worden vastgesteld op de tijdens het huwelijk opgebouwde aanspraak. De hoogte van de fiscale voorziening is daarbij niet relevant.

Belang voor de praktijk

Normaal gesproken zou de vermindering van de pensioenaanspraak leiden tot het onzuiver worden van de gehele aanspraak. Dat zou leiden tot een belastingaanslag over de gehele aanspraak volgens [art. 19b Wet LB 1964](#). Gelukkig voor de man en zijn bv komt de Hoge Raad niet tot die conclusie. De Hoge Raad is overigens ook van oordeel dat de vrouw recht heeft op afstorting van het te verevenen pensioen. Ook al is de holdingmaatschappij al overgegaan tot uitkering van het pensioen.

Deze zaak speelt vóór de wettelijke uitfasering van het pensioen in eigen beheer. Volgens de [Wet uitfasering pensioen in eigen beheer en overige fiscale pensioenmaatregelen](#) is het gedeeltelijk prijsgeven zonder fiscale gevolgen wel mogelijk, mits met toestemming van de partner. Die mogelijkheid bestond in de jaren 2017-2019. Afstempelen van de pensioenaanspraak op grond van deze wet is daarmee inmiddels niet meer aan de orde. Voor meer informatie over afstempelen verwijzen we graag naar onze Nieuwsbrief nr. 234 van januari 2023. Daarin is onder meer [V&A 08-078](#) opgenomen, waarin de Belastingdienst antwoord geeft op de vraag wanneer er sprake is van een niet voor verwezenlijking vatbare (pensioen)aanspraak.

Nieuwsbrief Fiscaal Juridische Actualiteiten

De Nieuwsbrief Fiscaal Juridische Actualiteiten wordt verzorgd door Nationale-Nederlanden Bank en Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij.

Redactie

Gerda Lagarde - Ferd Beukers - Hans IJskes - Ruben Stam

Wilt u opgenomen worden op de verzendlijst of wenst u de nieuwsbrief niet meer te ontvangen? Stuur dan een e-mail naar fja@nn.nl.

Voor eventuele onjuistheden aanvaarden wij geen aansprakelijkheid.

© 2023 Nieuwsbrief Fiscaal Juridische Actualiteiten - Nationale-Nederlanden